

Konstantynovych T.V.

PHARMACOECONOMIC RATIONALE FOR TREATMENT OF ASTHMA USING PSYCHOPHARMACOCORRECTION

Summary. *Pharmacoeconomic analysis of treatment of 207 outpatients and inpatients with bronchial asthma (BA) with the using of direct and indirect costs for one calendar year was conducted. The average annual cost of treating one patient with BA clinically significant syndrome somatopsychic dysfunction (SPD) was (4326,74±471,22) UAH. That 2,35 times much more than one patient without comorbidity emotional sphere. The increase of treatment cost of such patients category with asthma due to increased costs for the purchase of medicines and aids for inpatient treatment (49,3% versus 44,9% in the comparison group) as a result of increasing in average inpatient treatment therapy course, the frequency of hospital admissions per year. Outpatient treatment for patients with asthma in the presence of clinically significant syndromes is characterized by significant increase in SPD indirect medical costs of emergency care (50,5% versus 28,2% in the comparison group), and a significant reduction in the cost of purchasing essential medicines for basic treatment disease (39,5% versus 62,2% in the comparison group). There is a correlation between the psychological state of patients with asthma, features of inpatient and outpatient care and the overall cost of treatment.*

Key words: *bronchial asthma, pharmacoeconomical analysis, treatment.*

Стаття надійшла до редакції 1.04.2013 р.

Константинович Тетяна Володимирівна - д.мед.н., кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова; (096) 3908764.

© Гуцол Л.П., Клімов О.І., Богук Я.В.

УДК: 614.27:615.015.32

Гуцол Л.П., Клімов О.І., Богук Я.В.

Кафедра соціальної медицини, економіки та організації охорони здоров'я, Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова, КП "Фармація", м. Київ (вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, Україна, 21018)

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ АСОРТИМЕНТУ ГОМЕОПАТИЧНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ АПТЕКИ

Резюме. *Розглядаються принципи формування і характеристики асортименту гомеопатичних лікарських засобів спеціалізованої аптеки за показниками ширини і повноти. Наведено розрахунки досліджуваних показників для аптеки №12 КП "Фармація" м. Києва, що є основою формування оптимального асортименту гомеопатичних лікарських засобів, наявність якого дозволяє забезпечувати споживчий попит та стабільність економічних показників аптеки.*

Ключові слова: *гомеопатичні лікарські засоби, аптека, асортимент, ширина, повнота.*

Вступ

Постановка проблеми. Розвиток аптек в умовах конкурентного середовища, стабільність їх роботи насамперед пов'язані з можливістю задоволення попиту споживачів, що залежить від формування оптимального асортименту лікарських засобів (ЛЗ) та супутніх товарів, обраної асортиментної політики та управління нею. Асортиментна політика встановлює зв'язок між вимогами ринку (зрушеннями у попиті і вартості ЛЗ, змінами конкурентного середовища), з одного боку, а також специфікою діяльності та можливостями аптеки з іншого. Головна її мета полягає в тому, щоб у кожний даний момент (і в розумній перспективі) сукупність ЛЗ і супутніх товарів, які реалізуються аптекою, оптимально забезпечувала задоволення споживчого попиту як за якісними, так і кількісними характеристиками.

Сьогодні актуальним вважається створення і виробництво лікарських засобів (ЛЗ) з натуральної сировини, а також оптимізація забезпечення населення ЛЗ природного походження [Громовик, 2000; Лесик та ін., 2004]. Зважаючи на це, одним із перспективних напрямків сучасної медицини, на наш погляд, є розвиток гомеопатичної фармації, адже гомеопатичні лікарські засоби (ГомЛЗ) давно зарекомендували себе як достатньо ефективні і безпечні [Мнушко, Грекова, 2000; Бадья,

2002; Гарник та ін., 2008; Мощич, 2013].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на те, що ефективність методу гомеопатії та маркетингові аспекти забезпечення ГомЛЗ населення України вивчалися, проте вони мають на сьогодні скоріше ретроспективне значення [Мнушко, Грекова, 2000; Сергеева, Хименко, 2001].

Проблеми визначення оптимального продуктового асортименту фармацевтичних організацій розглядалися в дисертаційних роботах ряду вітчизняних вчених. Зокрема, Пестун І.В. опрацювала науково-методичні підходи до управління асортиментом ЛЗ в фармацевтичних організаціях на основі маркетингових та фармако-економічних досліджень [Пестун, 2002], Рогуля О.Ю. науково-обґрунтовані рекомендації щодо оптимізації товарної політики вітчизняних фармацевтичних підприємств [Рогуля, 2002], Шевченко О.Л. теоретичні, методичні і прикладні засади формування і реалізації маркетингової товарної політики підприємствами фармацевтичної галузі [Шевченко, 2003], а Жадько С.В. науково обґрунтовані підходи до вдосконалення асортиментної політики виробничих фармацевтичних підприємств за умов загострення конкуренції на фармацевтичному ринку України [Жадько, 2009].

Таблиця 1. Характеристика асортименту ГомЛЗ аптеки №12 КП "Фармація" м. Києва за анатомічними групами.

№ групи	Назва анатомічної групи	Кількість позицій		Повнота асортименту, Кп (%)
		Базова, Пб	Фактична, Пф	
1.	Різні засоби	3	3	100,0
2.	Засоби, які впливають на сечостатеву систему і статеві гормони	29	25	86,2
3.	Антинеопластичні та імуномодельючі засоби	7	6	85,7
4.	Засоби, які впливають на опорно-руховий апарат	18	15	83,3
5.	Засоби, які діють на респіраторну систему	35	29	82,9
6.	Засоби, які діють на нервову систему	27	22	81,5
7.	Засоби, які впливають на серцево-судинну систему	18	14	77,8
8.	Засоби, які впливають на травну систему і метаболізм	40	26	65,0
9.	Засоби, які застосовують в дерматології	16	5	31,3
10.	Протимікробні засоби для системного застосування	15	3	20,0
Загалом		208	148	71,2
Кш = 100,0 %				

Таблиця 2. Характеристика асортименту ГомЛЗ аптеки №12 КП "Фармація" м. Києва за підприємствами-виробниками.

№ з.п.	Назва виробника ГомЛЗ	Кількість позицій		Повнота асортименту, Кп (%)
		Базова, Пб	Фактична, Пф	
1	Сінтера Др. Фрідріхс ГмбХ і Ко. КГ, Німеччина	3	3	100,0
2	Біонорика СЕ, Німеччина	2	2	100,0
3	Мауерманн-Арцнаймітель КГ, Німеччина	2	2	100,0
4	ПАТ "Біолік", Україна	2	2	100,0
5	ТОВ "Таліон-А", Російська Федерація	2	2	100,0
6	Хеверт Арцнайміittel ГмбХ і Ко. КГ / Квайссер Фарма ГмбХ і Ко. КГ, Німеччина (спільне виробництво)	2	2	100,0
7	Ріхард Бітнер АГ, Австрія	21	20	95,2
8	Біологіше Хайльміттель Хеель ГмбХ, Німеччина	68	63	92,6
9	ПрАТ "Національна Гомеопатична Спілка", Україна	18	16	88,9
10	Буарон, Франція	5	4	80,0
11	ТОВ "НВФ "Матеріа Медика Холдинг", Російська Федерація	15	11	73,3
12	Цефак КГ, Німеччина	3	2	66,7
13	Дойче Хомеопаті-Уніон ДХУ-Арцнайміittel ГмбХ & Ко. КГ, Німеччина	30	17	56,7
14	Гербамед АГ, Швейцарія	5	1	20,0
15	Санум-Кельбек ГмбХ Ко КГ, Німеччина	6	1	16,7
16	Гуна С.п.а., Італія	8	0	0,0
17	Лабораторія Віджоса С.А. де Сі.Ві, Республіка Ель-Сальвадор	7	0	0,0
18	ТОВ "Арніка", м. Харків, Україна	5	0	0,0
19	Ботенікел Лебореторізі Інк / Апотека Інк., США (спільне виробництво)	1	0	0,0
20	Мекель-Шпенглерсан ГмбХ, Німеччина	1	0	0,0
21	Хеверт Арцнайміittel ГмбХ & Ко. КГ, Німеччина	1	0	0,0
22	Хіл Інк., США	1	0	0,0
Загалом		208	148	71,2
Кш = (15/22) x 100 = 68,2 %				

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на вагомий напруження, зали-

шаються питання щодо використання основних загальноприйнятих принципів формування асортименту ап-

тек залежно від їх спеціалізації для подальшої розробки і реалізації асортиментної політики.

Метою статті є дослідження ширини та повноти асортименту ГомЛЗ у спеціалізованій аптеці, що в розумній перспективі уможливить формування оптимального портфелю цих ЛЗ.

Об'єктом для дослідження обрана гомеопатична аптека №12 КП "Фармація" м. Києва, тобто аптека, яка спеціалізується у забезпеченні населення ГомЛЗ. Для характеристики асортиментної політики аптеки розраховували відносні величини [Громовик та ін., 2008]:

коефіцієнт ширини асортименту (Кш, %):

$$Kш = (Шф / Шб) \times 100,$$

де Шф - ширина фактична, тобто кількість анатомічних груп ГомЛЗ, які є в аптеці;

Шб - ширина базова, тобто кількість анатомічних груп ГомЛЗ, які є в Державному реєстрі ЛЗ;

коефіцієнт повноти асортименту (Кп, %):

$$Kп = (Пф / Пб) \times 100,$$

де Пф - повнота фактична, тобто кількість одиниць ЛЗ однієї анатомічної групи, які є в аптеці;

Пб - повнота базова, тобто кількість одиниць ЛЗ однієї анатомічної групи, які є в Державному реєстрі ЛЗ.

Використано дані Державного реєстру ЛЗ станом на 01.06.2013 р. (<http://www.drhz.kiev.ua/>). При формуванні сукупності готових форм ГомЛЗ їх систематизація проводилася за впливом досліджуваних лікарських засобів на органи та системи організму людини при застосуванні препаратів за основними показаннями (за аналогією до методичних принципів Анатомо-терапевтично-хімічної класифікації Центру Співпраці ВООЗ з питань методології досліджень споживання лікарських засобів).

Результати. Обговорення

За даними Державного реєстру ЛЗ в Україні станом на 01.06.2013р. було зареєстровано (перереєстровано) 208 різних готових лікарських форм ГомЛЗ без урахування різних дозувань. Ці ГомЛЗ можуть бути розподілені за їх впливом на органи та системи організму людини на 10 груп.

Характеристику асортименту ГомЛЗ аптеки №12 КП "Фармація" м. Києва за групами впливу на органи та системи організму людини (анатомічними групами) наведено у табл. 1. Як видно з даних цієї таблиці, в досліджуваній аптеці були наявні всі анатомічні групи зареєстрованих ГомЛЗ, тобто Кш = 100%.

Щодо повноти асортименту, то з 208 ГомЛЗ (базової кількості) в аптеці наявні 148, тобто Кп = 71,2%. Стосовно окремих груп, варто зазначити, що лише для анатомічної групи "Різні засоби" притаманний Кп = 100,0%. Повнота асортименту в межах від 75 до 100% характерна для 6 анатомічних груп, від 50 до 75% для 1. Найменшу повноту асортименту мають 2 групи - "Засоби, які застосовують в дерматології" (Кп = 31,3 %) та "Протимікробні засоби для системного застосування" (Кп = 20,0 %).

На наступному етапі нашого дослідження було вста-

новлено (табл. 2), що в аптеці були присутні ГомЛЗ 15 із 22 виробників, тобто ширина асортименту склала 68,2%.

Одне підприємство (Біологіше Хайльміттель Хеель ГмбХ, Німеччина) забезпечувало понад двох п'ятої (42,6%) частини асортименту ГомЛЗ, а разом ще з чотирма виробниками (Ріхард Біттнер АГ, Австрія, Дойче Хомеопаті-Уніон ДХУ-Арцнайміттель ГмбХ & Ко. КГ, Німеччина, ПрАТ "Національна Гомеопатична Спілка", Україна, ТОВ "НВФ "Матеріа Медика Холдинг", Російська Федерація) - тобто 5 зазначених підприємств (22,7%) - представляли понад чотири п'ятих (85,8%) всієї сукупності ГомЛЗ в досліджуваній аптеці.

При цьому ГомЛЗ 6 підприємств або 27,3% (Сінтера Др. Фрідріхс ГмбХ і Ко. КГ, Біонорика СЕ, Мауерманн-Арцнайміттель КГ, Хеверт Арцнайміттель ГмбХ і Ко. КГ / Квайссер Фарма ГмбХ і Ко. КГ, усі Німеччина, ПАТ "Біолік", Україна, ТОВ "Таліон-А", Російська Федерація) були повністю представлені в досліджуваній аптеці (Кп = 100%). Ще 4 виробники (18,2%) характеризувалися повнотою асортименту в межах від 75 до 100%, 3 (13,6%) - в межах від 50 до 75%, 2 (9,1%) - до 50 %. Відсутні були в асортименті аптеки ГомЛЗ спільного виробництва Ботенікел Лебореторізі Інк та Апотека Інк. (США) (4,6%), а також 6 одноосібних виробників (27,3%): Гуна С.п.а., Італія, Лабораторія Віджоса С.А. де Сі.Ві, Республіка Ель-Сальвадор, ТОВ "Арніка", м. Харків, Україна, Мекель-Шпенглерсан ГмбХ та Хеверт Арцнайміттель ГмбХ & Ко. КГ, обидва - Німеччина, Хіл Інк., США.

Зазначене можна пояснити такими основними причинами: відсутністю деяких зареєстрованих ГомЛЗ в аптеці внаслідок зняття їх з виробництва або незавезення на митну територію України; низьким споживчим попитом внаслідок невпевненості або відсутності необхідної інформації у хворих та лікарів щодо ефективності окремих ГомЛЗ, що пов'язано з недосконалою роботою представництв підприємств-виробників.

Висновки та перспективи подальших розробок

1. Наведено характеристику асортименту ГомЛЗ за показниками ширини і повноти для аптеки №12 КП "Фармація" м. Києва, що є основою формування оптимального асортименту цих ЛЗ, наявність якого дозволяє забезпечувати споживчий попит та стабільність економічних показників аптеки.

2. Показано, що ширина асортименту ГомЛЗ за анатомічними групами становила 100%, а за підприємствами виробниками 68,2%. При цьому в аптеці були відсутні ГомЛЗ 7 із 22 виробників, що пояснюється зняттям деяких ГомЛЗ із виробництва або незавезенням на митну територію України, а також низьким споживчим попитом на окремі ГомЛЗ.

Основними перспективами подальших досліджень з метою підвищення рівня лікарського забезпечення населення є діагностика зовнішніх чинників, які здійснюють вплив на розвиток асортименту ГомЛЗ.

Список літератури

- Бадья Л. М. Комплексные гомеопатические препараты / Л. М. Бадья. Издатель ООО "ДСГ Лтд"; соиздатель ЗАО "Национальный Гомеопатический Союз". К., 2002. 40 с.
- Віртуальний скринінг як методологія наукомістких технологій пошуку нових лікарських засобів / Лесик Р. Б., Громовик Б. П., Атаманюк Д. В. [та ін.] // Фармац. журнал. 2004. № 6. С. 66-75.
- Гарник Т. П. Современное развитие гомеопатии как метода комплементарной и альтернативной медицины / Гарник Т. П., Козыменко Т. Н., Киркилевская Л. Н. // Фітотерапія. Науково-практичний часопис. Київ, 2008. № 2. С. 3-7.
- Громовик Б.П. Менеджмент і маркетинг у фармації: підручник [для вищ. навч. закл.] / Б.П. Громовик, Г.Д. Гасюк, О.Р. Левицька; за ред. Б.П.Громовика. - К.: Медицина, 2008.- 752 с.
- Жадько С.В. Науково-практичне обґрунтування асортиментної політики виробничих фармацевтичних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармац. наук: спец. 15.00.01 "Технологія ліків та організація фармацевтичної справи" / С.В. Жадько. Х., 2009. 22 с.
- Мнушко, З.Н. Гомеопатические лекарственные средства глазами потребителей / З.Н. Мнушко, И.А. Грекова // Провизор. 2000. №4. С. 16-19.
- Мониторинг отношения потребителей к применению препаратов растительного происхождения / Б. П. Громовик, Е. В. Юрченко, С. С. Павлычко, В. П. Попович // Провизор. 2000. № 14. С. 14-16.
- Мошчич О. П. Гомеопатія - ефективна система терапії, профілактики і адаптації / Мошчич О. П. // Нетрадиційні методи лікування (натуропатія) з позицій доказової медицини: матеріали Наукового симпозиуму з міжнародною участю (м. Київ, 16 березня 2013 року). Київ, 2013. С. 52-54.
- Пестун І. В. Оптимізація управління асортиментом лікарських засобів у фармацевтичних організаціях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармац. наук: спец. 15.00.01 "Технологія ліків та організація фармацевтичної справи" / І. В. Пестун. Х., 2002. 19 с.
- Роголя О.Ю. Оптимізація товарної політики вітчизняних фармацевтичних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармац. наук: спец. 15.00.01 "Технологія ліків та організація фармацевтичної справи" / С.В. Жадько. К., 2002. 20 с.
- Сергеева О.Ю. Исследование украинского фармацевтического рынка гомеопатических лекарственных средств / О.Ю. Сергеева, С.В. Хименко // Український гомеопатичний щорічник / за ред. О. П. Іваніва. - Одеса: Астропринт, 2001. - Т. 4. - С. 186 - 189.
- Шевченко О.Л. Маркетингова товарна політика підприємства (на прикладі фармацевтичної галузі України): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 "Економіка, організація і управління підприємствами" / О.Л. Шевченко. К., 2003. 17 с.

Гуцол Л.П., Климов О.И., Богук Я.В.

ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ АССОРТИМЕНТА ГОМЕОПАТИЧЕСКИХ ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ АПТЕКИ

Резюме. *Рассматриваются принципы формирования и характеристики ассортимента гомеопатических лекарственных средств специализированной аптеки по показателям ширины и полноты. Приведены расчеты исследуемых показателей для аптеки № 12 КП "Фармация" г. Киева, являющиеся основой формирования оптимального ассортимента гомеопатических лекарственных средств, наличие которого позволяет обеспечивать потребительский спрос и стабильность экономических показателей аптеки.*

Ключевые слова: *гомеопатические лекарственные средства, аптека, ассортимент, ширина, полнота.*

Hutsol L.P., Klimov O.I., Boguk Ya.V.

THE PRINCIPLES OF THE HOMEOPATHIC MEDICINES ASSORTMENT FORMING OF THE PHARMACY

Summary. *The principles and such characteristics of the assortment of homeopathic medicines of the specialized pharmacy as width and completeness are considered. These indexes have been calculated for Pharmacy 12 of Public Utility Company "Pharmacy" (Kyiv). The explored indexes create the basis of the forming of the optimal assortment of homeopathic medicines that allows to provide the consumer demand and the pharmacy economic indexes stability.*

Key words: *homeopathic medicines, pharmacy, assortment, width, completeness.*

Стаття надійшла до редакції 14.02.2013 р.

*Гуцол Лариса Петрівна - к.мед.н., доцент, докторант кафедри соціальної медицини, економіки та організації охорони;
Клімов Олег Іванович - генеральний директор КП "Фармація" м. Київ;
Богук Яна Василівна - завідувач аптеки №12 КП "Фармація" м. Київ.*

© Мельник В. М.

УДК: 502.1:572

Мельник В.М.

Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова (вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, 21018, Україна)

ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНА КОНЦЕПЦІЯ У СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ ТА ФІЗИЧНІЙ АНТРОПОЛОГІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Резюме. *Стаття формулює теоретичні засади та перспективи природно-географічної концепції у соціокультурній і фізичній антропології, визначає критерії дослідження співвідношення між психікою, будовою людини та природно-географічним положенням ландшафту в етнологічному контексті.*